

Alt henger sammen

Tekst: Monica Haugen. Foto: Siw Elena Eide Seldal.

Da jeg traff på en musikerkollega for mange år siden og fortalte med begeistring at orkesteret i Hogganvik hadde spilt de 4 årstidene av Antonio Vivaldi, ristet hun bare på hodet og sa: "Men det er da ikke mulig." "Jo, det er mulig" svarte jeg, "for vi har gjort det." Med et smil i hjertet gikk tankene mine til filosofen Arne Næss, min gode lærer fra universitetet i Oslo.

"Alt er mulig", ikke sant?

I de siste 15 årene har 25 glade musikanter: medarbeidere, barn og pensjonister, delt et mangfoldige musikalske fellesskapet. Orkesteret har vært en del av det kulturelle, ukentlige tilbudet i Hogganvik landsby. Jeg har ønsket å samle mine erfaringer fra dette arbeidet ved å skrive en bok jeg kaller "Sirkelsang". Jeg vil fortelle om hvilke "knapper" vi trykker på for å utløse tale, sang og det å uttrykke seg. Hvilke arbeidsmetoder vi bruker for å lede den enkelte inn i et musikalsk samspill. For som Carl Orff hevder:

«Musikk er en totalopplevelse av sang, spill og dans der alle sansene er aktivisert.»

(Carl Orff: Ruckblick und Ausblick; Orff-institut Jahrbuch; Mainz 1962)

Sirkelsang

Uttrykket sirkelsang blir vanligvis benyttet når flere synger sammen og stemmer gradvis bygges lag på lag,

Björg Jensen.

for til slutt å ende opp som et hele. Metoden baserer seg på at den enkelte ikke har noter foran seg, men må lytte og avstemme seg etter de andre i sirkelen

Våre musikalske erfaringer i orkesteret er basert på et slikt sirkelarbeid. Men jeg ønsker også å åpne opp et større landskap, der det daglige livet veves inn som en stor del av det musikalske råstoffet. Jeg vil komme inn på hvordan vi forholder oss til årets rytme, og hvordan det rytmiske element blir et godt fundament for oss alle.

I "Sirkelsang" skal vi finne ut mer om hva klang er, og om hvordan vi skaper musikken underveis. Vi vil prøve å nå frem til en felles forståelse av et musikalsk forløp. "Sirkelsang" handler om stillhet, om å lytte, og hvordan vi kan skape rom i musikken. Den handler om hvor viktig det er å ta seg god tid, slik at musikken kan vokse og den enkelte musikanter kan vokse sammen med den. Men boka handler også om hvordan vi hele tiden kommer tilbake til utgangspunktet, og legger til nye elementer på et trygt og kjent musikalsk grunnlag.

"Sirkelsang" handler også om kontinuitet. Den handler om hvor avgjørende det er med jevnlig kontakt og aktivitet mellom landsbyboer, medarbeider og orkester. Du vil få møte mennesker som alle har en kjærlighet til musikk, men som trenger særlig omsorg og en varsom hånd for å komme inn i den musikalske verdenen. Gjennom sang, spill, dans og teater, ønsker vi å nå alle sansene i mennesket, trenge inn i de uåpnede rom, for så å fremkalle det beste i hvert menneske.

"Kultur er som gymnastikk for sjelen"
(Sitat fra Nordiska Museets & Skansens Vänner)

Orkesterets univers

På vevsalen i Hogganvik Landsby var det i mange år et yrende liv. Lydlandskapet var godt å lytte til, og det som ble skapt var gode og solide tekstiler basert på stedets egen ull. Men føtter og hender blir trette, så etter en lang ettermiddag med karding, spinning og veving, samlet alle seg rundt et bord. Der ble det delt ut rytmeinstrumenter, og ikke lenge etter kunne man høre "Eg heiter Anne Knutsdotter" ut i salen og ut gjennom vinduene til de som gikk forbi.

Men det viktigste var at disse gamle, gode sangene, ofte hentet fra Mads Berg sin sangbok, ble en del av den enkeltes musikalske råstoff. Det ble musikk som kunne lagres i hver og en sin minnebank. (Borchgrevink, Hans G: Opptak fra NRK P2-musikk)

Det var denne entusiasmen og begeistringen vi nøt godt

av den dagen orkesteret skulle ha sin første øvelse. Jeg husker det så godt. Alle kom på en gang inn i den store salen og vi brukte lang tid til å hilse på hverandre. Noen kommenterte fargene jeg hadde på meg, andre måtte ha klarhet i fødselsdag og om jeg hadde barn.

Kransen med stolene ble satt ferdig frem i en god, stor og rund sirkel, med åpning mot døren. Her skulle ingen føle seg innestengt.

De gode hjelperne

Etter hvert kom det stadig flere til orkesteret. Jeg hadde tidlig innbudt til åpne øvinger og ønsket alle velkommen. Så vårt aldersspenn kunne på enkelte øvelser være fra 2 til 80 år. Samtidig var det viktig at de som kom skulle føle at det var mulig å trekke seg tilbake. To timer kan bli lenge sammen.

Jeg fikk ganske tidlig en stor utfordring: Hvordan skulle jeg klare og nå så mange forskjellige mennesker og møte deres behov?

I orkesteret knyttet vi derfor til oss syngende, spillende og danseglade pensjonister fra nærmiljøet. Vi kalte dem "De gode hjelperne." De kom til oss med all sin tilstedeværelse og gode tid, noe som ble helt avgjørende for våre medmusikanter.

De gode hjelperne fant seg etter hvert så godt til rette at de ble værende helt frem til dette året, da jeg har satt meg ned for å skrive denne boken.

Andre gode hjelpere var, og er fortsatt, unge medarbeidere i Landsbyen. De kommer fra store deler av Europa for å arbeide gjerne for ett år eller to. Deres bidrag og gode hjelp er derved med på å bevare og sikre den kontinuiteten som er så viktig for at den enkelte skal føle trygghet.

Å berøre hjertet

I det hele har orkesteret blitt et mylder av mennesker med helt ulike forutsetninger. I oppstarten av orkesteret ble det derfor viktig å møte den enkelte og fange opp de behov som måtte komme. Det å lytte til, og å se den enkelte musikanter ble avgjørende for å kunne etablere en trygg atmosfære. For orkesteret skulle være en arena der vi skulle prøve å komme i kontakt med følelsene våre.

Dette er ikke lett og det må i mange tilfelle gjøres med varsom hånd. Men av og til vil vi oppleve at det å musisere sammen gir umiddelbar begeistring og ekte glede, helt utilslørt. Av og til er det som om noe treffer midt i hjertet.

"Musikk er et medium hvor individets følelser kan lagres."

(Vestad, Ingeborg Lunde: "Nostalgiens farer", artikkel i Musikk-kultur 8/9-2008)

Tommy Johansen.

Kroppen vår kan lagre stemningsskapende øyeblikk og gode minner, slik at vi kan hente dette frem igjen. Vi ønsker å nå inn til følelsene ved å knytte årets klangvalører inn i musikken. Vi ønsker å bruke natur og kulturlandskapet rundt oss som inspirasjon. Dette kan bli en del av skaperprosessen. Og vi vil utforske og skape mange forskjellige instrumenter. Vi merker etter hvert at vi skiller oss ut fra andre orkestre, og det er alt dette jeg vil fortelle om i boken Sirkelsang som kommer ut på seinhøsten.

"...alle barndommens sanseintrykk,
av det vi har følt og hørt, av smak og lukt,
den sanselige lykken barnet kan oppleve ved
ensomhet og fortrolighet,
ved å føle seg kjærtregnet av sol og vann
og jord og gress.
Latent i våre nerver er de der"
(Undset; Sigrid: Taler og artikler far krigstiden,
Aschehoug&Company, 1952)

Boken Sirkelsang kan bestilles hos:
Monica Nicolaisdatter Haugan, 5583 Vikedal